

SAZKIRINA HEVOKÊN LÊKERÎ
FİİL CÜMLELERİNİN KURULUŞU

Di zimanê kurdî de, ji peyvên liv, tevger, çalakî û bûyînan tînin ser ziman re `lêker`, `fiil` tê gotin. `Hatîn, Çûn, Razan, Meşîn, Ketin, Rabûn, Xwarin`... tev lêker in.

Ji bo sazkirina hevokekê pêwîstî bi kirde+lêker ê heye özne + fiil = bir cümle

Ji bo lêker di hevokê de were bikaranîn, pêwîstî pê heye ku li gorî deman were kişandin:

(Kürtçe'de hareket, eylem, iş, oluş bildiren kelimelere `lêker`, `fiil` denir. `Hatîn/gelmek, Çûn/gitmek, Razan/yatmak, Meşîn/yürüme, Ketin/düşmek, Rabûn/kalkmak, Xwarin/yemek... tümü fiildir.

Bir cümleinin kuruluşu için özne+yüklem'e ihtiyaç vardır.

Fiilin cümlede kullanılması için zamanlara göre çekimlenmesi gerekiyor):

Ez diçim.

Ben gidiyorum. Dema niha / Şimdiki zaman.

Ez çûm.

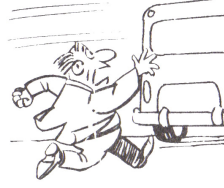
Ben gittim. Dema borî / Geçmiş zaman.

Ezê biçim.

Ben gideceğim. Dema bê / Gelecek zaman.

Tu dibezî.
Sen koşuyorsun.

Ew dinivîsîne.
O yazıyor.

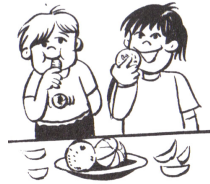
Ew tê.
O geliyor.

Ew vedixwe.
O içiyor.

Em dixwin.
Biz yiyoruz.

Hûn li wir dilîzin.
Siz orda oynuyorsunuz.

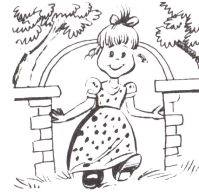
Ew pirtûkê dixwînin.
Onlar kitap okuyorlar.

Hûn li vir radizên.
Siz burda uyuyorsunuz.

Ez têm.
Ben geliyorum.

Tu radizêyi.
Sen uyuyorsun.

Leyla diçe.
Leyla gidiyor.

Ew avjeniyê dike.
O yüzüyor.

Birêz Dewran pirtûkekê dixwîne.
Bay Devran bir kitap okuyor.

Xwendekar tên.
Öğrenciler geliyorlar.

Zarok li wir dilizin.
Çocuklar orda oynuyorlar.

FÊRBÛN/ALİŞTIRMA

A- Kirdeya van lêkeran binivîsînin *(Bu füllerin öznesini yazınız):*

Mînak:diçim. Ez diçim.gidiyorum. Ben gidiyorum.

- 1-.....dilîzî.
- 2-.....dibeze.
- 3-.....têm.
- 4.....diçin.
- 5-.....diçim.

B- Paşgira kesanî ya van lêkeran binivîsînin *(Bu füllerin şahıs soneklerini yazınız).*

Mînak: Tu dimeş..., Tu dimeşî. Sen gidiyor... Sen gidiyorsun.

- 1-Em dinivîsîn....
- 2-Hûn vedik....
- 3-Ez dixwîn.....
- 4-Tu dilîz.....
- 5-Ez kar dik.....
- 6-Tu diç.....
- 7-Ew vedixw.....(kit)
- 8-Ew avjeniyê dik.....(kom)

C-Van lêkeran li gorî kesan bikişînin *(Bu fülleri kişilere göre çekimleyiniz).*

Mînak: Çûn. Ez diçim. Tu diçî. Ew diçe. Em diçin. Hûn diçin. Ew diçin.

- 1-vekirin
- 2-kar kirin
- 3-xwendin
- 4-dîtin
- 5-baz dan
- 6-razan
- 7-xwarin